

DECIZIA Nr.872 din 25 iunie 2010

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar

Publicată în Monitorul Oficial nr.433 din 28.06.2010

În temeiul prevederilor art.146 lit.a) din Constituție și al art.15 alin.(1) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, la data de 15 iunie 2010, Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiunile Unite a solicitat Curții Constituționale să se pronunțe asupra constituționalității dispozițiilor Legii privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar.

Sesizarea de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.7.798 din 15 iunie 2010 și constituie obiectul Dosarului nr.1.532A/2010.

În susținerea obiecției de neconstituționalitate au fost aduse următoarele argumente:

Legea privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar are, în realitate, ca obiect de reglementare o serie de restrângeri ale exercițiului unor drepturi fundamentale, după cum urmează: o restrângere a exercițiului dreptului la muncă, determinată de restrângerea exercițiului dreptului la salariu - prin diminuarea cuantumului salariilor cu 25%; o restrângere a exercițiului dreptului la pensie, determinată de diminuarea cuantumului pensiilor cu 15%; o restrângere a exercițiului dreptului la ajutor de șomaj, determinată de diminuarea cuantumului indemnizației de șomaj cu 15%, precum și o restrângere a exercițiului dreptului la măsuri de asistență socială concretizată în neacordarea ajutoarelor sau a indemnizațiilor la ieșirea la pensie, retragere sau trecere în rezervă și în diminuarea cu 15% a cuantumului indemnizațiilor acordate potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr.148/2005 privind susținerea familiei în vederea creșterii copilului.

I. Prin Legea nr.329/2009 privind reorganizarea unor autorități și instituții publice, raționalizarea cheltuielilor publice, susținerea mediului de afaceri și respectarea acordurilor-cadru cu Comisia Europeană și Fondul Monetar Internațional, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr.761 din 9 noiembrie 2009, invocându-se aceeași situație de criză economică, Guvernul a făcut apel la dispozițiile art.53 din Legea fundamentală pentru a restrânge exercițiul dreptului la muncă. Tot astfel, în prezent, ignorând Decizia Curții Constituționale nr.1.414 din 4 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.796 din 23 noiembrie 2009, se invocă același motiv - criza economică - cu scopul restrângerii pentru a doua oară în termen de 6 luni a exercițiului unor drepturi prevăzute de Constituție. Or, restrângerea sistematică a exercițiului unor drepturi, care tinde să devină o regulă în conduita autorității publice care adoptă această măsură, se situează în afara cadrului constituțional pe care îl trasează chiar dispozițiile art.53 din Legea fundamentală.

Caracterul temporar pe care restrângerea exercițiului unor drepturi fundamentale trebuie să îl îmbrace nu rezultă fără echivoc din dispozițiile art.17 din Legea privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar. Astfel, în timp ce art.17 alin.(1) prevede că restrângerea exercițiului dreptului la muncă, la pensie, la ajutor de șomaj și la măsuri de asistență socială se aplică până la 31 decembrie 2010, alin.2 al articolului precitat stabilește că "începând cu 1 ianuarie 2011 se vor aplica politici sociale și de personal care să asigure încadrarea în nivelul cheltuielilor bugetare rezultate ca urmare a aplicării măsurilor de reducere a acestora adoptate în cursul anului 2010, în condițiile Legii-cadru nr.330/2009, precum și cu respectarea prevederilor bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2011".

Așa fiind, dispozițiile art.17 alin.(2) nu numai că nu consfințesc caracterul temporar al măsurii, ci permit ca restrângerea exercițiului tuturor acestor drepturi să continue și după data de 1 ianuarie 2011, transformându-se dintr-o restrângere cu caracter temporar într-o restrângere cu caracter permanent, care își pierde legitimitatea constituțională.

În acest context, formularea echivocă a dispozițiilor art.17 alin.(2) încalcă cerința previzibilității și accesibilității legii și nu permite destinatarilor acestor dispoziții să cunoască modul în care vor beneficia, după data de 1 ianuarie 2011, de drepturi fundamentale precum dreptul la muncă, dreptul la pensie, dreptul la ajutor de șomaj și dreptul la măsuri de asistență socială.

Dispozițiile legii criticate se situează sub auspiciile art.1 din Protocolul nr.1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, dreptul la salariu, dar mai ales drepturile care decurg din contribuțiile în cadrul regimurilor de securitate socială, cum este dreptul la pensie, constituind drepturi patrimoniale, care intră sub protecția acestui text. Recunoscând marja de apreciere a statelor în materia legislației sociale, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat obligația autorităților publice de a menține un just echilibru între interesul general și imperativele protecției drepturilor fundamentale ale cetățenilor, echilibru care nu este menținut atunci când, prin diminuarea drepturilor patrimoniale, cetățenii trebuie să suporte o sarcină excesivă și disproporționată. Într-o astfel de situație, există o încălcare a art.1 din Protocolul nr.1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale determinată de încălcarea caracterului rezonabil și proporțional al diminuării drepturilor patrimoniale (Cauza *Kjartan Asmundsson c. Islandei*, Cauza *Moskal c. Poloniei*).

Or, diminuarea drepturilor patrimoniale prevăzută de Legea privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar impune o sarcină excesivă și disproporționată, fără a menține un just echilibru între interesul general și imperativele protecției drepturilor fundamentale ale persoanei.

II. În accepțiunea art.124 alin.(3) din Legea fundamentală, referitoare la înfăptuirea justiției, independența financiară a judecătorului reprezintă o componentă de esență a independenței puterii judecătorești.

Remunerația judecătorilor reprezintă o compensație a absenței unor drepturi fundamentale, cum sunt drepturile exclusiv politice, drepturile social-economice, precum și a existenței incompatibilităților stabilite la nivel constituțional cărora magistrații li se supun pe parcursul întregii cariere profesionale. Totodată, stabilirea remunerației judecătorilor ține seama de responsabilitățile și riscurile profesiei de judecător, care privesc întreaga durată a carierei judecătorului. Regimul strict al absenței unor drepturi, incompatibilități și interdicții stabilit prin Legea fundamentală și dezvoltat prin legea specială, precum și responsabilitățile și riscurile profesiei de judecător justifică acordarea unei salarizări corespunzătoare, în acord cu reglementările internaționale.

În contradicție cu art.124 alin.(3) din Legea fundamentală, actul normativ privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar impune o diminuare a salariilor judecătorilor, ce este de natură a afecta însăși independența judecătorilor și a puterii judecătorești în ansamblu.

De asemenea, sunt invocate Decizia Curții Constituționale nr.20/2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.72 din 18 februarie 2000, Carta europeană cu privire la statutul judecătorului (Consiliul Europei, Strasbourg, 8-10 iulie 1998), Carta universală a judecătorului (Consiliul Central al Asociației Internaționale a Judecătorilor, 17 noiembrie 1999), rezoluțiile Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite nr.40/32 din 29 noiembrie 1985 și nr.40/146 din 13 decembrie 1985, art.10 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Ulterior sesizării, cu Adresa nr.106 din 18 iunie 2010, Înalta Curte de Casație și Justiție a transmis Curții Constituționale o "dezvoltare argumentativă", ce a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.8.067 din 18 iunie 2010.

Aceasta se referă la următoarele aspecte:

Întrucât invocarea art.53 din Legea fundamentală vizează apărarea securității naționale, în mod obligatoriu sunt incidente în cauză dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr.1/1999 privind regimul stării de asediu și regimul stării de urgență, cu modificările și completările ulterioare, securitatea națională fiind prevăzută la art.3 lit.a) ca o situație care reclamă intervenția stării de urgență. Plasarea măsurilor de austeritate sub auspiciile securității naționale obligă la respectarea procedurii instituirii și încetării stării de urgență astfel cum este ea reglementată în ordonanța precitată. În aceste condiții, Guvernul nu se putea substitui atribuțiilor Președintelui României și Parlamentului pentru a lua măsuri de austeritate implicând securitatea națională decât prin încălcarea art.53 și 93 din Constituție. Prin urmare, măsurile de austeritate luate de Guvern, motivate de rațiuni ce țin de securitatea națională, contravin flagrant Constituției și legilor speciale, impunând, în consecință, constatarea neconstituționalității lor.

La data de 21 iunie 2010 au fost înregistrate la Curtea Constituțională, sub nr.8.109 și nr.8.111, cererile de "intervenție în interes propriu" depuse de Iuliu Regnard Popescu și Alexandru Petculescu, prin care aceștia solicită constatarea neconstituționalității Legii privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar, considerând că aceasta

este abuzivă, iar fundamentarea ei nu poate fi făcută decât cu încălcarea flagrantă a art.15 alin.(2), art.11, 20, 44 și 47 din Constituție, art.14, 15 și 18 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, art.1 din Protocolul nr.1 la Convenție, art.1, 5 și 969 din Codul civil.

Cu Adresa nr.108 din 22 iunie 2010, Înalta Curte de Casație și Justiție a trimis Curții Constituționale un punct de vedere al Avocatului Poporului referitor la Legea privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar, solicitat de către Asociația "Themis-Casatia".

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992, sesizarea a fost transmisă președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a-și formula punctele de vedere asupra sesizării de neconstituționalitate.

Președintele Senatului a transmis Curții Constituționale, cu Adresa nr.I 2.031 din data de 22 iunie 2010, punctul său de vedere, în care se arată că sesizarea de neconstituționalitate este întemeiată, dispozițiile Legii privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar contravenind prevederilor art.41, art.47 alin.(2), art.53 și art.124 alin.(3) din Constituție, precum și art.20 din Legea fundamentală cu referire la art.1 din Primul Protocol Adițional la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Apărarea securității naționale - ca o rațiune de restrângere a unor drepturi fundamentale - nu poate fi invocată în acest caz, deoarece în considerarea acesteia a fost adoptată și Legea nr.329/2009 privind reorganizarea unor autorități și instituții publice, raționalizarea cheltuielilor publice, susținerea mediului de afaceri și respectarea acordurilor-cadru cu Comisia Europeană și Fondul Monetar Internațional. Consideră că invocarea apărării securității naționale ca o rațiune ce ar legitima o nouă restrângere a exercițiului unor drepturi fundamentale reprezintă o gravă încălcare a prevederilor art.53 alin.(1) din Legea fundamentală.

Măsura restrângerii exercițiului unor drepturi nu este instituită în scopul salvării altor drepturi, legea în cauză cuprinzând exclusiv dispoziții de diminuare ori de desființare a unor drepturi, fără a se preciza în concret cele ce ar fi apărute în consecință.

Caracterul temporar al restrângerii exercițiului dreptului la muncă, dreptului la pensie, la ajutor de șomaj și la măsuri de asistență socială nu rezultă fără echivoc din dispozițiile Legii criticate. Astfel, prevederile art.17 alin.(2) stabilesc că "începând cu 1 ianuarie 2011 se vor aplica politici sociale și de personal care să asigure încadrarea în nivelul cheltuielilor bugetare rezultate ca urmare a aplicării măsurilor de reducere a acestora adoptate în cursul anului 2010, în condițiile Legii-cadru nr.330/2009, precum și cu respectarea prevederilor bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2011".

Sub aspectul dispozițiilor prevăzute de art.53 din Constituție, se consideră că măsurile propuse prin legea dedusă controlului de constituționalitate nu sunt proporționale cu situația ce determină restrângerea exercițiului unor drepturi și totodată aduc atingere dreptului la pensie, astfel cum este acesta reglementat prin art.47 alin.(2) din Legea fundamentală.

De asemenea, legea criticată încalcă și dispozițiile art.124 alin.(3) din Constituție, care statuează că judecătorii sunt independenți și se supun numai legii, întrucât în accepțiunea textului citat independența financiară a judecătorului reprezintă o componentă esențială a independenței puterii judecătorești. Remunerația judecătorilor reprezintă o compensație a absenței unor drepturi fundamentale, precum și a incompatibilităților cărora aceștia li se supun pe parcursul întregii cariere profesionale. Regimul strict al absenței unor drepturi, incompatibilități și interdicții stabilite prin legea fundamentală, precum și responsabilitățile și riscurile deosebite ale profesiei de judecător justifică acordarea unei salarizări corespunzătoare, în acord cu reglementările internaționale. Din această perspectivă, diminuarea salariilor judecătorilor prin Legea privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar apare ca o încălcare a dispozițiilor art.124 alin.(3) din Constituție.

Guvernul a transmis Curții Constituționale punctul său de vedere, înregistrat la Curtea Constituțională sub nr.8.265 din 23 iunie 2010, din care rezultă că obiecția de neconstituționalitate este neîntemeiată. În argumentarea punctului său de vedere, Guvernul recunoaște caracterul de drept fundamental al dreptului la muncă (inclusiv componenta sa, dreptul la salariu), la pensie ori la șomaj, însă aceste drepturi nu sunt absolute, exercițiul acestora putând fi restrâns în condițiile art.53 din Constituție. Se apreciază că, în privința restrângerii drepturilor fundamentale, art.53 din Constituție impune o mai mare rigoare decât prevederile Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

referitoare la restrângerea exercițiului unor drepturi. În consecință, în situația în care condițiile din Constituția României sunt mai stricte în privința restrângerii drepturilor fundamentale, acestea urmează să fie aplicate cu prioritate raportat la prevederile Convenției menționate. De asemenea, se susține că, în mod implicit, și prevederile Convenției sunt respectate prin restrângerile de drepturi operate.

Se susține că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, autoritățile naționale dispun de o anumită putere discreționară în a aprecia noțiunea de interes general al comunității, în acest sens fiind citată Cauza *Beyeler împotriva Italiei*, 2000. Privarea de un bun, prevăzută la art.1 din Protocolul adițional la Convenție, poate fi făcută pentru realizarea unor interese generale de ordin economico-social, ceea ce este de natură să confere statelor semnatare o anumită marjă de apreciere întotdeauna aflată sub controlul Curții Europene a Drepturilor Omului; totodată, privarea de un bun trebuie să fie proporțională cu scopul urmărit. De asemenea, se arată că restrângerea dreptului de proprietate este contrară Convenției numai dacă este discriminatorie și insuficient motivată.

Or, în cauza de față se observă că restrângerea exercițiului drepturilor menționate este prevăzută de lege, este luată pe o perioadă determinată (până la data de 31 decembrie 2010) și este justificată de salvarea securității naționale. Cu privire la noțiunea de securitate națională, se arată că acesta este un concept constituțional și este definit prin art.1 din Legea nr.51/1991 privind siguranța națională a României, iar potrivit acestei definiții un element esențial al securității/siguranței naționale îl constituie starea de echilibru și de stabilitate economică.

Posibilitatea restrângerii exercițiului unor drepturi sau libertăți prevăzută de art.53 din Constituție este o prerogativă constituțională distinctă de instituirea unor măsuri excepționale (starea de urgență sau de asediu) reglementate de prevederile art.93 din Constituție. Astfel, restrângerea exercițiului unor drepturi nu implică aplicarea de principiu a dispozițiilor art.93 din Constituție, în timp ce, în urma aplicării acestui din urmă text constituțional, pot fi dispuse măsuri de restrângere a exercițiului unor drepturi sau libertăți.

Se arată că dispozițiile legale criticate vizează restrângerea exercițiului dreptului, și nu a substanței dreptului (la muncă, la pensie sau la șomaj), din moment ce acesta continuă să fie recunoscut și respectat în deplinătatea sa. Totodată, se arată că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, legea nu garantează un anumit quantum al dreptului patrimonial, ci doar plata acestuia ca drept câștigat.

Măsurile de restrângere luate sunt nediscriminatorii, reducerile salariale aplicându-se tuturor salariaților din instituțiile și autoritățile publice, indiferent de regimul de finanțare, iar reducerea pensiilor se aplică tuturor pensionarilor, indiferent de natura pensiei, urmând ca nivelul de trai al pensionarilor să fie păstrat prin menținerea nivelului pensiei minime garantate.

Măsurile propuse sunt obiective, rezonabile și proporționale cu amploarea și impactul consecințelor crizei economice cu care se confruntă România. Totodată, se arată că, în absența acestor măsuri, statul ar urma să fie lipsit de sursele de finanțare necesare supraviețuirii sale ca stat de drept și democratic.

În fine, se susține că măsurile preconizate sunt absolut necesare într-o societate democratică, ținând cont că, prin aplicarea acestora, se realizează economii la bugetul de stat în valoare de 7.814,9 milioane lei. În sensul celor menționate, Guvernul invocă și Decizia Curții Constituționale nr.1.414 din 4 noiembrie 2009.

Totodată, Guvernul a mai comunicat, prin Adresa înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.8.260 din 23 iunie 2010, un tabel referitor la impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani).

Președintele Camerei Deputaților nu a comunicat punctul său de vedere asupra obiecției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctele de vedere ale președintelui Senatului și Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, cererile de intervenție formulate și celelalte documente depuse la dosar, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție, precum și ale art.1, 10, 15 și 18 din Legea nr.47/1992, republicată, să soluționeze sesizarea de neconstituționalitate.

Obiecția de neconstituționalitate se referă la dispozițiile Legii privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar, care, în esență, prevăd următoarele:

I. Diminuarea cu 25% a următoarelor cheltuieli bugetare:

1. cuantumul brut al salariilor/soldelor/indemnizațiilor lunare de încadrare - dar fără a coborî sub plafonul minim de 600 RON -, precum și al altor drepturi de natură salarială din sectorul bugetar;

2. valoarea drepturilor/cheltuielilor cu asistența medicală, medicamentele și protezele;

3. suma forfetară destinată plății drepturilor bănești ale persoanelor angajate la birourile parlamentare ale deputaților și senatorilor;

4. măsurile prevăzute la pct.1-3 se aplică și personalului Băncii Naționale a României, Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare, Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private și Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor;

5. cuantumul sprijinului statului pentru personalul clerical;

6. indemnizațiile lunare prevăzute la art.12 alin.(1) din Legea nr.45/2009;

7. cuantumul indemnizațiilor acordate membrilor Academiei Române, membrilor Academiei Oamenilor de Știință din România, membrilor Academiei de Științe Medicale din România și membrilor Academiei de Științe Tehnice din România.

II. Diminuarea cu 15% a următoarelor cheltuieli bugetare:

1. indemnizația de șomaj, prestațiile sociale din partea statului ce vizează plata unor sume pentru încurajarea șomerilor de a se angaja;

2. pensiile, precum și indemnizația de însoțitor pentru pensionarii de invaliditate gradul I;

3. obligațiile statului rezultate din contractele colective de muncă ca urmare a disponibilizărilor prin concedieri colective;

4. indemnizația pentru creșterea copilului, fără a scădea însă sub pragul de 600 RON;

5. cuantumul indemnizațiilor acordate urmașilor membrilor Academiei Române, membrilor Academiei Oamenilor de Știință din România;

6. ajutorul lunar acordat soțului supraviețuitor;

7. indemnizația de merit prevăzută de Legea nr.118/2002;

8. indemnizațiile prevăzute de Legea nr.341/2004.

III. Fixarea cuantumului pensiei sociale minime la 350 RON

IV. Eliminarea ajutoarelor sau a indemnizațiilor la ieșirea la pensie, retragere sau la trecerea în rezervă

V. Biletele de odihnă pentru anul 2010 nu se vor mai contracta de către Casa Națională de Pensii și Alte Drepturi de Asigurări Sociale.

VI. Se abrogă, prin art.16 din lege, o serie de prevederi legale care vizează cheltuieli bugetare de personal, dar și alte prestații sociale din partea statului.

VII. Potrivit art.17 alin.(1) din lege, măsurile de diminuare a cheltuielilor se aplică până la 31 decembrie 2010. De asemenea, alin.(2) al aceluiași text legal prevede că: "*(2) Începând cu data de 1 ianuarie 2011 se vor aplica politici sociale și de personal care să asigure încadrarea în nivelul cheltuielilor bugetare rezultate ca urmare a aplicării măsurilor de reducere a acestora adoptate în cursul anului 2010, în condițiile Legii-cadru nr.330/2009, precum și cu respectarea prevederilor legii bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2011.*"

Dispozițiile constituționale pretins încălcate sunt cele ale art.41 referitoare la munca și protecția socială a muncii, art.47 alin.(2) referitoare la dreptul la pensie, la concediu de maternitate plătit, la asistență medicală în unitățile sanitare de stat, la ajutor de șomaj și la alte forme de asigurări sociale publice sau private, prevăzute de lege, la măsuri de asistență socială, potrivit legii, art.53 referitor la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți și art.124 alin.(3) referitor la independența justiției, precum și ale art.20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului cu referire la art.1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Examinând obiecția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele:

I. Cererile de intervenție în nume propriu formulate de domnii Iuliu Popescu Regnard și Alexandru Petculescu sunt inadmisibile, întrucât instituția intervenției prevăzută de art.49 și următoarele din Codul de procedură civilă nu este compatibilă cu procedura de judecată din fața Curții Constituționale (a se vedea Decizia nr.82 din 15 ianuarie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.33 din 16 ianuarie 2009). Potrivit art.14 din Legea nr.47/1992, numai Curtea Constituțională se poate pronunța asupra compatibilității regulilor din procedura civilă cu procedura din fața sa; or, în procedura prevăzută de art.146 lit.a) din

Constituție o atare intervenție este inadmisibilă, fiind contrară regulilor procedurale stabilite prin Legea nr.47/1992.

II. În ceea ce privește critica de neconstituționalitate ce vizează neconstituționalitatea diminuării cuantumului salariului personalului bugetar, Curtea constată că aceasta este neîntemeiată pentru argumentele ce vor fi expuse în cele ce urmează.

Cu referire la critica de neconstituționalitate care vizează pretinsa încălcare a art.41 din Constituție, instanța de contencios constituțional reține că, în jurisprudența sa, de exemplu prin Decizia nr.1.221 din 12 noiembrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.804 din 2 decembrie 2008, a stabilit *expressis verbis* că dreptul la muncă este un **drept complex care include și dreptul la salariu**.

Astfel, salariul este o componentă a dreptului la muncă și reprezintă contraprestația angajatorului în raport cu munca prestată de către angajat în baza unor raporturi de muncă. Efectele raporturilor de muncă stabilite între angajat și angajator se concretizează în obligații de ambele părți, iar una dintre **obligațiile esențiale ale angajatorului este plata salariului angajatului pentru munca prestată**.

Întrucât dreptul la salariu este corolarul unui drept constituțional, și anume dreptul la muncă, se constată că diminuarea sa se constituie într-o veritabilă restrângere a exercițiului dreptului la muncă. O atare măsură se poate realiza numai în condițiile strict și limitativ prevăzute de art.53 din Constituție.

Pentru ca restrângerea menționată să poată fi justificată trebuie întrunite, în mod cumulativ, cerințele expres prevăzute de art.53 din Constituție, și anume:

- să fie prevăzută prin lege;
- să se impună restrângerea sa;
- restrângerea să se circumscrie motivelor expres prevăzute de textul constituțional, și anume pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav;
- să fie necesară într-o societate democratică;
- să fie proporțională cu situația care a determinat-o;
- să fie aplicată în mod nediscriminatoriu;
- să nu aducă atingere existenței dreptului sau a libertății.

Astfel, Curtea reține că diminuarea cu 25% a cuantumului salariului/indemnizației/soldei, ca un corolar al dreptului la muncă, este prevăzută prin legea criticată și se impune pentru reducerea cheltuielilor bugetare.

De asemenea, soluția legislativă cuprinsă în art.1 din legea criticată a fost determinată de apărarea securității naționale, astfel cum rezultă din expunerea de motive a Guvernului. Este evident că securitatea națională nu implică numai securitatea militară, deci domeniul militar, ci are și o componentă socială și economică. Astfel, nu numai existența unei situații *manu militari* atrage aplicabilitatea noțiunii de "securitate națională" din textul art.53, ci și alte aspecte din viața statului - precum cele economice, financiare, sociale - care ar putea afecta însăși ființa statului prin amploarea și gravitatea fenomenului.

În acest sens, prin Decizia nr.1.414 din 4 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.796 din 23 noiembrie 2009, Curtea a statuat că situația de criză financiară mondială ar putea afecta, în lipsa unor măsuri adecvate, stabilitatea economică a țării și, implicit, securitatea națională.

De asemenea, prin deciziile nr.188 și nr.190 din 2 martie 2010, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.237 din 14 aprilie 2010, respectiv nr.224 din 9 aprilie 2010, și Decizia nr.712 din 25 mai 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.416 din 22 iunie 2010, deciziile nr.711 și nr.713 din 25 mai 2010, Decizia nr.823 din 22 iunie 2010, nepublicate încă, Curtea a analizat constituționalitatea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.71/2009, care suspenda executarea unor hotărâri judecătorești și eșalona plata sumelor de bani rezultate din acestea, pornind tocmai de la premisa situației de criză economică avută în vedere prin Decizia nr.1.414 din 4 noiembrie 2009.

În consecință, Curtea va trebui să stabilească dacă se menține în continuare existența unei amenințări la adresa stabilității economice a țării, deci, implicit, la adresa securității naționale.

Astfel, Curtea constată că în expunerea de motive a legii criticate se arată că, potrivit evaluării Comisiei Europene, "activitatea economică a României rămâne slabă și, contrar așteptărilor inițiale, cel mai probabil, creșterea economică s-a menținut negativă în primul trimestru al anului 2010. [...] Până la sfârșitul anului 2010, se așteaptă ca inflația să scadă în

continuare la aproximativ 3,75% datorită cererii interne slabe și implementării unei politici monetare prudente. Redresarea mai slabă a cererii interne a diminuat importurile, prognozându-se acum un deficit de cont curent de circa 5% din PIB pentru 2010, comparativ cu 5,5% inițial".

Se mai arată că "din misiunea de evaluare efectuată de serviciile Comisiei împreună cu experții FMI și ai Băncii Mondiale în perioada 26 aprilie - 10 mai 2010, pentru a analiza progresele înregistrate în ceea ce privește condițiile specifice atașate tranșei a treia în valoare de 1,15 miliarde de euro în cadrul programului de asistență financiară, a rezultat faptul că, în condițiile politicilor curente, ținta de deficit fiscal pentru 2010, de 6,4% din PIB, nu va putea fi îndeplinită, din cauza unor deteriorări ale condițiilor economice, a unor dificultăți în colectarea veniturilor și derapajelor pe partea de cheltuieli. Guvernul României și-a asumat angajamentul de a lua măsuri compensatorii suplimentare ce trebuie adoptate și implementate înainte de eliberarea de către Comisie a celei de-a treia tranșe din împrumutul UE. [...] De asemenea, se precizează faptul că, în cazul în care aceste acțiuni nu sunt implementate până în iunie 2010 sau nu conduc la consolidarea anticipată, vor fi implementate acțiuni suplimentare de majorare a veniturilor la buget, inclusiv măsuri de majorare a cotelor de impunere, pentru a se elimina orice diferență bugetară anticipată".

În consecință, Curtea constată că această amenințare la adresa stabilității economice continuă să se mențină, astfel încât Guvernul este îndrituit să adopte măsuri corespunzătoare pentru combaterea acesteia. Una dintre aceste măsuri este reducerea cheltuielilor bugetare, măsură concretizată, printre altele, în diminuarea cuantumului salariilor/indemnizațiilor/soldelor cu 25%.

De asemenea, Curtea observă că autorii obiecției pornesc de la o ipoteză greșită, și anume că pentru aplicarea restrângerii menționate ar fi trebuit declarată starea de urgență, asediu sau necesitate, instituții prevăzute la art.93 din Constituție. Or, chiar dacă instituirea stării de urgență sau de asediu poate avea drept consecință restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți, sfera de aplicare a art.53 nu se circumscrie numai situațiilor prevăzute de art.93 din Constituție. În consecință, Curtea constată că, în situația de speță, art.53 teza referitoare la securitatea națională este aplicabil și, în același timp, se constituie într-un temei pentru justificarea măsurilor preconizate.

Curtea reține că restrângerea prevăzută de legea criticată este necesară într-o societate democratică tocmai pentru menținerea democrației și salvagardarea ființei statului.

Cu privire la proporționalitatea situației care a determinat restrângerea, Curtea constată că există o legătură de proporționalitate între mijloacele utilizate (reducerea cu 25% a cuantumului salariului/indemnizației/soldei) și scopul legitim urmărit (reducerea cheltuielilor bugetare/reechilibrarea bugetului de stat) și că există un echilibru echitabil între cerințele de interes general ale colectivității și protecția drepturilor fundamentale ale individului.

Curtea constată totodată că măsura legislativă criticată este aplicată în mod nediscriminatoriu, în sensul că reducerea de 25% se aplică tuturor categoriilor de personal bugetar în același cuantum și mod.

Curtea reține că legea criticată nu aduce atingere substanței dreptului, din moment ce condițiile prevăzute la art.53 din Constituție, analizate anterior, sunt respectate. Curtea observă, de asemenea, că măsura criticată are un caracter temporar, tocmai pentru a nu se afecta substanța dreptului constituțional protejat. Astfel, este evident că restrângerea exercițiului unui drept trebuie să dureze numai atât timp cât se menține amenințarea în considerarea căreia această măsură a fost edictată.

În acest sens, Curtea constată că măsura criticată are o durată limitată în timp, și anume până la data de 31 decembrie 2010. Cu privire la invocarea faptului că art.17 alin.(2) din lege acordă o posibilitate nelimitată Guvernului sau Parlamentului de a aplica, după data de 31 decembrie 2010, diminuarea cu 25% a salariilor, Curtea constată că această critică nu este reală, întrucât astfel cum rezultă din textul de lege menționat, începând cu data de 1 ianuarie 2011 se revine la cuantumul salariilor/indemnizațiilor și soldelor de dinainte de adoptarea acestor măsuri de diminuare, în condițiile încadrării în politicile sociale și de personal, care, la rândul lor, trebuie să se încadreze în nivelul cheltuielilor bugetare. Astfel, în urma aplicării măsurilor criticate se va menține în plată același cuantum al salariilor/indemnizațiilor și al soldelor ca cel de dinaintea reducerilor operate prin legea criticată. Este o obligație de rezultat pe care și-o impune legiuitorul pentru că, în caz contrar, s-ar ajunge la încălcarea caracterului temporar al restrângerii exercițiului drepturilor; or, tocmai acest caracter temporar al restrângerii exercițiului drepturilor este de esență textului art.53 din Constituție.

Având în vedere cele expuse mai sus, Curtea constată că măsura de diminuare a cuantumului salariului/indemnizației/ soldei cu 25% constituie o restrângere a exercițiului dreptului constituțional la muncă ce afectează dreptul la salariu, cu respectarea însă a prevederilor art.53 din Constituție.

III. În ceea ce privește critica potrivit căreia diminuarea cuantumului salariului/indemnizației/soldei cu 25% contravine principiului independenței judecătorului, Curtea constată că aceasta nu poate fi reținută.

Astfel, Curtea observă că principiul independenței judecătorului prezintă două aspecte, și anume independența funcțională și independența personală.

Independența funcțională presupune, pe de-o parte, ca organele care judecă să nu aparțină executivului sau legislativului, iar pe de altă parte, ca instanțele judecătorești să fie independente, să nu fie supuse ingerințelor din partea puterii legislative, puterii executive sau justițiabililor.

Independența personală vizează statutul care trebuie să i se asigure prin lege judecătorului. În principal, criteriile de apreciere a independenței personale sunt: modul de recrutare a judecătorilor; durata numirii; inamovibilitatea; colegialitatea; fixarea salariului judecătorilor prin lege; libertatea de expresie a judecătorilor și a dreptului de a forma organizații profesionale, menite să apere interesele lor profesionale; incompatibilitățile; interdicțiile; pregătirea continuă; motivarea hotărârilor; răspunderea judecătorilor.

Așa fiind, principiul independenței instanțelor judecătorești nu poate fi legat doar de cuantumul remunerației judecătorilor stabilit prin legislație. Este necesară o evaluare complexă și sistemică în ceea ce privește conformitatea cu acest principiu.

Curtea reține că există mai mulți factori care concură în același timp și în proporții diferite la realizarea independenței justiției și a magistraților și niciunul dintre aceștia nu trebuie nici nesocotit, nici absolutizat.

Remunerarea judecătorilor nu este singurul factor care asigură independența sistemului judiciar și micșorarea acesteia, cu respectarea condițiilor prevăzute de art.53 din Constituție, pe o perioadă de timp determinată, nu creează o amenințare la adresa independenței sistemului judiciar. În plus, scăderea salariilor a fost introdusă cu privire la toate categoriile de personal bugetar.

De asemenea, Curtea constată că independența judecătorilor reprezintă o garanție oferită cetățenilor, astfel judecătorul trebuie să își desfășoare activitatea zilnică bazându-se pe responsabilitatea etică a funcției importante pe care o deține.

O absolutizare a drepturilor unei anumite categorii socio-profesionale trebuie privită și în contextul principiului egalității, și anume intangibilitatea sau creșterea beneficiilor acordate unui grup înseamnă în mod automat agravarea stării materiale a unui alt grup de persoane.

De asemenea, puterea judecătorească trebuie să se integreze în societate, iar nevoile sale trebuie să fie aprobate și respectate de către societate. Puterea judecătorească însăși, precum și puterile executive și legislative au un rol important în a asigura acest lucru. În condițiile crizei economice, solidaritatea socială presupune că fiecare cetățean își asumă o responsabilitate proporțională pentru eliminarea consecințelor crizei și că judecătorii acționează în solidaritate cu locuitorii unei țări. Astfel, dispozițiile contestate sunt în conformitate cu principiul solidarității și nu încalcă principiul independenței judecătorilor.

Așa fiind, Curtea constată că măsurile prevăzute de legea criticată nu au avut în vedere știrbirea independenței judecătorilor.

IV. Cu referire la critica de neconstituționalitate privind reducerea cuantumului pensiilor, Curtea constată că aceasta este întemeiată pentru următoarele motive:

Pensia este o formă de prestație de asigurări sociale plătită lunar [art.7 alin.(2) și art.90 alin.(1) din Legea nr.19/2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.140 din 1 aprilie 2000] în baza legii, inerentă și indisolubil legată de calitatea de pensionar, obținută în baza unei decizii de pensionare, cu respectarea tuturor prevederilor legale impuse de legiuitor. Potrivit prevederilor art.1 din Legea nr.19/2000, dreptul la asigurări sociale este garantat de stat și se exercită, în condițiile legii menționate, prin sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale. Acesta se organizează și funcționează, printre altele, și pe **principiul contributivității**, conform căruia fondurile de asigurări sociale se constituie pe baza contribuțiilor datorate de persoanele fizice și juridice, participante la sistemul public, drepturile de asigurări sociale convenindu-se pe temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite [art.2 lit.e) din Legea nr.19/2000]. Aceasta înseamnă că pensia, ca prestație din partea sistemului public de pensii, intră sub incidența principiului contributivității.

Art.9 alin.(1) teza întâi din legea criticată reglementează diminuarea cu 15% a cuantumului brut al pensiilor cuvenite sau aflate în plată, de asemenea, art.9 alin.(2) teza întâi din aceeași lege prevede că valoarea punctului de pensie utilizat pentru determinarea cuantumului brut al pensiilor ce vor fi stabilite sau acordate începând cu data intrării în vigoare a legii este de 622,9 lei. În consecință, în mod evident, prevederile anterior menționate vizează pensiile contributive cuvenite sau aflate în plată și cele ce vor fi stabilite sau acordate.

În *Cauza Stec și alții împotriva Regatului Unit, 2006*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că art.1 din Protocolul adițional la Convenție nu vizează un drept de a dobândi proprietatea în sistemul regimului de securitate socială. Este la libera apreciere a statului de a decide cu privire la aplicarea oricărui regim de securitate socială sau de a alege tipul sau cuantumul beneficiilor pe care le acordă în oricare dintre aceste regimuri. Singura condiție impusă statului este aceea de a respecta art.14 din Convenție privind nediscriminarea. Dacă, în schimb, statul a adoptat o legislație care reglementează drepturi provenite din sistemul de asigurări sociale - indiferent dacă acestea rezultă sau nu din plata unor contribuții -, acea legislație trebuie să fie considerată ca generând un interes patrimonial în sensul art.1 din Protocolul adițional la Convenție. Cu alte cuvinte, Curtea a abandonat distincția dintre beneficiile de natură contributivă și cele necontributive sub aspectul incidenței art.1 din Protocolul adițional la Convenție.

Distinct de exigențele Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Constituția României prevede, în mod expres, la art.47 alin.(2), dreptul la pensie ca drept fundamental. Textul constituțional nu califică dreptul la pensie doar din perspectiva unui interes patrimonial al persoanei, ci, consacrand în mod expres dreptul la pensie ca un drept fundamental, impune statului obligații constituționale suplimentare, astfel încât să se asigure un nivel de ocrotire al acestui drept superior celui prevăzut de Convenție și de protocoalele sale adiționale. În aceste condiții devine aplicabil art.60 din Convenție, potrivit căruia *"nicio dispoziție din prezenta convenție nu va fi interpretată ca limitând sau aducând atingere drepturilor omului și libertăților fundamentale care ar putea fi recunoscute conform legilor oricărei părți contractante sau oricărei alte convenții la care această parte contractantă este parte"*.

Curtea constată că dreptul la pensie este un drept preconstituit încă din perioada activă a vieții individului, acesta fiind obligat prin lege să contribuie la bugetul asigurărilor sociale de stat procentual raportat la nivelul venitului realizat. Corelativ, se naște obligația statului ca în perioada pasivă a vieții individului să îi plătească o pensie al cărei quantum să fie guvernat de principiul contributivității, cele două obligații fiind intrinsec și indisolubil legate. Scopul pensiei este acela de a compensa în perioada pasivă a vieții persoanei asigurate contribuțiile vărsate de către aceasta la bugetul asigurărilor sociale de stat în temeiul principiului contributivității și de a asigura mijloacele de subsistență a celor ce au dobândit acest drept în condițiile legii (perioadă contributivă, vârstă de pensionare etc.). Astfel, statul are obligația pozitivă de a lua toate măsurile necesare realizării acestei finalități și de a se abține de la orice comportament de natură a limita dreptul la asigurări sociale.

Deși sumele plătite cu titlu de contribuție la asigurările sociale nu reprezintă un depozit la termen și, prin urmare, nu pot da naștere vreunui drept de creanță asupra statului sau asupra fondurilor de asigurări sociale (Decizia Curții Constituționale nr.861 din 28 noiembrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.45 din 22 ianuarie 2007), acestea îndreptățesc persoana care a realizat venituri și care a plătit contribuția sa la bugetul asigurărilor sociale de stat să beneficieze de o pensie care să reflecte nivelul veniturilor realizate în perioada activă a vieții.

Cuquantumul pensiei, stabilit potrivit principiului contributivității, se constituie într-un drept câștigat, astfel încât diminuarea acesteia nu poate fi acceptată nici măcar cu caracter temporar. Prin sumele plătite sub forma contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale, persoana în cauză practic și-a câștigat dreptul de a primi o pensie în cuquantumul rezultat prin aplicarea principiului contributivității; astfel, contributivitatea ca principiu este de esența dreptului la pensie, iar derogările, chiar și temporare, referitoare la obligația statului de a plăti cuquantumul pensiei, rezultat în urma aplicării acestui principiu, afectează substanța dreptului la pensie.

Aceasta nu înseamnă că legea nu poate în viitor să reazeze sistemul de calcul al pensiilor, bazându-se, însă, tot pe principiul contributivității, pentru că, în caz contrar, s-ar ajunge la negarea evoluției în reglementarea juridică a acestui domeniu. De aceea, dacă prin reazerea sistemului de calcul al pensiei în sensul arătat mai sus rezultă un cuquantum mai mic al acesteia, statul este obligat să adopte reglementări similare art.180 alin.(7) din Legea

nr.19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.140 din 1 aprilie 2000, și anume să mențină în plată cuantumul pensiei stabilit potrivit reglementărilor anterior în vigoare dacă acesta este mai avantajos. Aceasta este o măsură de protecție a persoanelor care beneficiază de pensie în sensul art.47 alin.(2) din Constituție, constituind, de asemenea, o speranță legitimă a asiguratului, întemeiată pe prevederile legale în vigoare cu privire la obținerea și încasarea unui anumit cuantum al pensiei.

De asemenea, Curtea constată și anumite insuficiențe de redactare a textului art.9 din lege. Astfel, potrivit art.9 alin.(1) din legea criticată, are loc o diminuare cu 15% a cuantumului pensiilor convenite sau aflate în plată, ceea ce coroborat cu art.17 alin.(1) din lege duce la concluzia că o atare diminuare este temporară - până la 31 decembrie 2010. Însă, cu privire la pensiile ce vor fi stabilite sau acordate, a fost diminuată chiar valoarea punctului de pensie, astfel încât coroborarea acestui text legal cu art.17 alin.(1) din lege nu mai apare ca fiind una clară, ceea ce înseamnă că pentru aceste pensii legiuitorul va trebui să adopte ulterior o lege pentru a le aduce după 1 ianuarie 2011 la nivelul pensiilor care erau în plată la momentul intrării în vigoare a legii criticate. Altfel, s-ar crea o diferență de tratament nepermisă între pensiile aflate în plată și cele ce vor fi stabilite sau acordate. Mai mult, proporțional, valoarea punctului de pensie în ipoteza art.9 alin.(1) din lege ar fi mai mică decât cea reglementată de art.9 alin.(2) din aceeași lege, ceea ce este, de asemenea, inadmisibil.

Totodată, Curtea constată că dificultățile bugetului asigurărilor sociale de stat nu pot fi opuse dreptului la pensie în sensul diminuării, chiar și temporare, a cuantumului pensiei, dreptul constituțional la pensie neputând fi afectat de proasta gestionare a bugetului respectiv de către stat.

De asemenea, Curtea observă și unele considerente de principiu referitoare la dreptul la pensie în jurisprudența altor curți constituționale. Astfel, Curtea Constituțională a Ungariei, prin Decizia nr.455/B/1995, a stabilit că pensia calculată după regulile sistemului de asigurări sociale nu poate fi afectată, iar prin Decizia nr.277/B/1997 a statuat că modificarea unilaterală a cuantumului pensiilor este neconstituțională, cu referire directă la imposibilitatea legiuitorului de a scădea pensiile mari pentru a crește pensiile mici. Totodată, prin Decizia nr.39/1999 (XII.21), aceeași instanță constituțională a statuat că pensia (contributivă) este un drept câștigat și cumpărat într-o atît de mare măsură încât modificarea cuantumului său nominal este neconstituțională. De altfel, considerente similare se regăsesc și în Decizia Curții Constituționale din Letonia nr.2009-43-01 din 21 decembrie 2009.

În consecință, având în vedere gradul ridicat de protecție oferit prin Constituție acestui drept, pentru motivele sus arătate, reducerea cuantumului pensiei contributive, indiferent de procent și indiferent de perioadă, nu poate fi realizată. Rezultă că art.53 din Constituție nu poate fi invocat ca temei pentru restrângerea exercițiului dreptului la pensie.

Totodată, Curtea constată că, potrivit art.54 lit.a) din Legea nr.19/2000, invaliditatea de gradul I este caracterizată "prin pierderea totală a capacității de muncă, a capacității de autoservire, de autoconducție sau de orientare spațială, invalidul necesitând îngrijire sau supraveghere permanentă din partea altei persoane". În consecință, diminuarea cu 15% a indemnizațiilor de însoțitor pentru pensionarii de invaliditate gradul I, precum și stabilirea unei valori a punctului de pensie inferioară celei existente, necesară la calculul cuantumului brut al indemnizației de însoțitor, contravin art.47 alin.(1) din Constituție, statul neîndeplinindu-și obligația de a lua măsuri **adecvate** de protecție socială.

V. Curtea constată că prestațiile sociale care au fost eliminate de textul art.16 din legea criticată nu sunt prevăzute la nivel constituțional, astfel încât legiuitorul este liber să aprecieze asupra acordării sau neacordării acestora, în funcție de posibilitățile bugetare ale statului. În consecință, eliminarea acestor prestații sociale nu contravine prevederilor constituționale invocate.

VI. Cu privire la prestațiile sociale ale căror cuantum a fost diminuat, Curtea constată următoarele:

- cuantumul prestațiilor sociale prevăzute expres de textul constituțional al art.47 (de exemplu, ajutorul de șomaj) poate fi diminuat cu respectarea condițiilor impuse de art.53 din Constituție, cele constatate de către Curte la analiza constituționalității restrângerii exercițiului dreptului la muncă fiind *mutatis mutandis* aplicabile și în acest caz;

- cuantumul prestațiilor sociale care nu sunt prevăzute de textul constituțional al art.47 (de exemplu cele cuprinse la art.15 din legea criticată) poate fi dimensionat de către legiuitor în funcție de posibilitățile bugetare existente la un moment dat; astfel, reducerea acestui cuantum nu contravine prevederilor constituționale invocate.

VII. Curtea observă că prin Decizia nr.415 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.294 din 5 mai 2010, a stabilit că *"dispozițiile art.147 alin.(1) din Constituție disting - cu privire la obligația de a pune de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției - între competența Parlamentului, pentru dispozițiile din legi, pe de o parte, și cea a Guvernului, pentru dispozițiile din ordonanțe ale acestuia, pe de altă parte. Ca atare, pe o perioadă de 45 de zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a prezentei decizii, Guvernul nu poate adopta o ordonanță de urgență pentru a pune de acord prevederile Legii [...] constatate ca fiind neconstituționale cu dispozițiile Constituției, dar poate iniția un proiect de lege în acord cu cele stabilite prin prezenta decizie"*.

Raportat la situația de față, Curtea reține că legea criticată a fost adoptată prin procedura angajării răspunderii Guvernului în fața Camerei Deputaților și a Senatului, în ședința comună din data de 7 iunie 2010. Chiar dacă legea a fost adoptată prin această procedură, ea este și va rămâne un act al Parlamentului atât în sens formal, cât și material. Prin urmare, potrivit art.147 alin.(2) din Constituție, Curtea constată că este de competența exclusivă a Parlamentului reexaminarea dispozițiilor constatate ca fiind neconstituționale, pentru punerea lor de acord cu decizia Curții Constituționale, iar reexaminarea se va realiza tot în ședința comună a celor două Camere ale Parlamentului.

Curtea, totodată, constată că, în aplicarea art.147 alin.(2) din Constituție, Parlamentul va reexamina numai dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale, pentru a le pune de acord cu prezenta decizie, și, în măsura în care se impune, va recorela celelalte dispoziții ale legii ca operațiune de tehnică legislativă. *Ad similibus*, a se vedea Decizia Curții Constituționale nr.1.177 din 12 decembrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.871 din 20 decembrie 2007.

VIII. În final, Curtea constată că, potrivit Deciziei Plenului Curții Constituționale nr.1/1995 privind obligativitatea deciziilor sale pronunțate în cadrul controlului de constituționalitate, puterea de lucru judecat ce însoțește actele jurisdicționale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină acesta. Astfel, Curtea reține că atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor sale sunt general obligatorii, potrivit dispozițiilor art.147 alin.(4) din Constituție, și se impun cu aceeași forță tuturor subiectelor de drept.

În consecință, așa cum a statuat Curtea și în jurisprudența sa (a se vedea Decizia nr.1.415 din 4 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.796 din 23 noiembrie 2009, Decizia nr.414 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.291 din 4 mai 2010, sau Decizia nr.415 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.294 din 5 mai 2010), atât Parlamentul, cât și Guvernul, respectiv autoritățile și instituțiile publice urmează să respecte cele stabilite de Curtea Constituțională în considerentele și dispozitivul prezentei decizii.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.a) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.11 alin.(1) lit.A.a), al art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Constată că dispozițiile art.1-8 și cele ale art.10-17 din Legea privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar sunt constituționale.

2. Constată că dispozițiile art.9 din Legea privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar sunt neconstituționale.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului și primului-ministru și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dezbaterile au avut loc la datele de 24 și 25 iunie 2010 și la acestea au participat: Augustin Zegrean, președinte, Aspazia Cojocaru, Acsinte Gaspar, Petre Lăzăroiu, Mircea Ștefan Minea, Iulia Antoanella Motoc, Ion Predescu, Puskás Valentin Zoltán, Tudorel Toader, judecători.

OPINIE SEPARATĂ

Prin Decizia nr.872 din 25 iunie 2010 Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art.1-8 și cele ale art.10-17 din Legea privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar sunt constituționale. Prin aceeași decizie Curtea Constituțională a decis că dispozițiile art.9 din Legea privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar sunt neconstituționale.

Din conținutul art.124 alin.(3) din Legea fundamentală, referitoare la înfăptuirea justiției, independența financiară a judecătorului reprezintă o componentă de esență a independenței puterii judecătorești. Remunerația judecătorilor reprezintă o compensație, care ține cont atât de responsabilitățile profesiei de judecător, cât și de regimul strict al incompatibilităților stabilit prin Constituție, precum și prin Legea nr.303/2004, republicată.

Curtea a constatat că diminuarea cuantumului salariului cu 25% nu contravine independenței judecătorului. Curtea a făcut deosebirea dintre independența funcțională și independența personală a judecătorului. În același timp Curtea a considerat că remunerarea judecătorilor nu este un fapt care asigură independența sistemului judiciar și micșorarea acesteia cu respectarea art.53 din Constituție nu determină o amenințare la adresa sistemului judiciar.

Prima noastră obiecție se referă la modalitatea în care Curtea a analizat independența sistemului judiciar și legătura dintre această independență și remunerația judecătorului.

Considerăm că remunerarea adecvată constituie o condiție esențială a independenței judecătorului, așa cum reiese și din dispozițiile art.11 din Principiile de bază referitoare la independența magistraturii, adoptate prin rezoluțiile Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite nr.40/32 din 29 noiembrie 1985 și nr.40/146 din 13 decembrie 1985. Aceste principii, deși prevăzute de rezoluții ale Adunării Generale, care nu au în sine un caracter obligatoriu, au dobândit un caracter obligatoriu, fiind astăzi considerate norme juridice cu caracter cutumiar, în sensul art.38 paragraful 2 din Statutul Curții Internaționale de Justiție, care reglementează izvoarele dreptului internațional. Caracterul cutumiar, obligatoriu al acestor norme este recunoscut în dreptul internațional, cel mai recent prin comentariul art.14 din Pactul internațional relativ la drepturile civile și politice, convenție semnată și ratificată de România.

Referitor la invocarea art.53 din Constituție și independența magistraților, interpretarea pe care o dăm provine din caracterul diferit al acestei reglementări în diverse dispoziții constituționale și în Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene. Considerăm că remunerația magistraților trebuie menținută, pentru că existența unui stat de drept este fundamentală și este legată în mod indisolubil de independența și imparțialitatea justiției. Este cu atât mai important în această perioadă limitată să se mențină un stat de drept.

Judecător,
Iulia Antoanella Motoc